herpy

SLANGER

Kongepyton

Python regius

Python regius er en stillferdig, kompakt pyton fra savannene i Vest- og Sentral-Afrika som ruller seg til en kule når den er utrygg. Den blir 100-150 cm, er enkel å håndtere og svært utbredt i terrarier, men krever høy luftfuktighet, stabil varme og tålmodighet når den tar pause fra å spise.

Familie: Pythonidae Engelsk: Ball Python Tidligere navn: *Boa regia; Hortulia regia* Publisert 16. november 2026

FAKTABOKS

DYRET

Voksenstørrelse	**100-150 cm** total lengde inkl. hale
Levealder	**15-30 år**
Aktiv	**I skumringen og om natten**
Levevis	**Bakkelevende og gravende**
Biotop	**Savanne**
Vanskelighetsgrad	**Øvet**

STELL

Min. terrarium	**120 × 60 × 60 cm** L × B × H for 1 voksent dyr
Temperatur, dag	**22-27 °C**
Varmeplass	**30-32 °C**
Temperatur, natt	**21-26 °C**
Luftfuktighet	**60-80 %**
Vann	**Vannskål**
UVB	**Anbefalt** Ferguson-sone 2
Kosthold	**Virveldyr**
Holdes	**Alene**

AVL

Formering	**Eggleggende**
Kjønnsmoden	**12-36 mnd.**
Kullstørrelse	**3-11 egg**
Inkubasjon	**55-60 dager** ved 31-32 °C

VERN OG PAPIRER

CITES	**Liste II**
EU-vedlegg	**Vedlegg B**
IUCN	**Nær truet (NT)**

Om arten

Python regius er en kraftig bygd pyton med et forholdsvis lite hode og glatte skjell. Grunnfargen er mørkebrun med lysere brune flekker på rygg og sider, buken er hvit eller fløtefarget, og mange dyr har en lys stripe fra neseboret gjennom øyet. Artsnavnet *regius* er latin for kongelig.

Arten er kjent for forsvaret sitt: Når den føler seg truet, ruller den seg sammen i en tett kule med hodet gjemt i midten, i stedet for å bite. Det er en av grunnene til at den er så lett å håndtere. Voksne er 100-150 cm inkludert hale; hannene blir typisk 110-130 cm og hunnene litt lengre og tyngre, 115-135 cm. Den største kjente lengden er omtrent 180 cm. Nyklekte unger måler 25-43 cm og veier 65-105 g.

I fangenskap er det avlet fram mange tusen morfer med nye farger og tegninger. Stellet er det samme for alle morfer. Én av dem, spider, er knyttet til en arvelig misdannelse i det indre øret, som gir skjelvinger i hodet og dårlig koordinasjon.

Arten er langlivet: 15-30 år er normalt, og enkelte dyr blir over 40 år. Det er en forpliktelse man må være klar over før man kjøper den.

Utbredelse og leveområde

Python regius lever i det vestlige og sentrale Afrika sør for Sahara. Utbredelsen går fra Senegal og Gambia over Guinea-Bissau, Guinea, Sierra Leone, Liberia, Elfenbenskysten, Ghana, Togo, Benin og Nigeria til Kamerun og Den sentralafrikanske republikk og videre østover til det nordlige Kongo, Sør-Sudan og Uganda. Arten finnes også i Mali, Burkina Faso og det sørvestlige Niger nær grensen til Benin.

Utbredelsen er stor og følger særlig savannebeltet sør for Sahel. Typelokaliteten er ukjent, men er senere angitt som Gambia.

> **Naturlig utbredelse:** Senegal, Gambia, Guinea-Bissau, Guinea, Sierra Leone, Liberia, Elfenbenskysten, Ghana, Togo, Benin, Niger, Burkina Faso, Nigeria, Kamerun, Den sentralafrikanske republikk, Kongo, Mali, Uganda og Sør-Sudan.

LEVEOMRÅDE

Python regius lever i gressletter, savanne og åpne skoger og har tilpasset seg jordbruksland godt, der den bruker gnagernes ganger. Den tilbringer mesteparten av tiden på og under bakken, i hull, termitthauger og andre skjul, og kommer fram i skumringen og om natten. Hannene klatrer mer enn hunnene og jakter ofte i busker og trær. Unge dyr under ca. 70 cm tar særlig små fugler, mens dyr over 100 cm mest tar små pattedyr.

Klimaet er tropisk med en tydelig regntid og en tørr periode. Temperaturen ligger året rundt omtrent 20-30 °C, og i den varmeste tiden kan temperaturen over bakken stige over 35 °C, mens det er kjøligere og mer stabilt nede i hulene. Luftfuktigheten er 60-80 % om dagen og stiger til 80-100 % om natten. I den tørreste delen av året trekker slangene ned i hulene og kan ta pause fra å spise.

Stell

TERRARIET

En voksen *Python regius* trenger et terrarium på minst 120 × 60 × 60 cm (lengde × bredde × høyde), og terrariet skal være minst like langt som slangen, slik at den kan strekke seg helt ut. Unger opptil 300 g kan holdes i en boks på omtrent 50 × 30 × 35 cm, og dyr under 90 cm i 90 × 45 × 45 cm. For små terrarier fører til overvekt og dårlig muskeltonus, og en trang kasse skaper ikke trygghet.

Innred med minst tre skjul: ett i den varme og ett i den kjølige enden og et fuktig skjul foret med fuktig sphagnum. Legg til grener, steiner eller kasser, slik at slangen kan klatre litt, og dekk til tre av terrariets sider, slik at den føler seg trygg. Som bunn brukes minst 10 cm fuktholdende materiale, f.eks. sphagnum, kokosflis eller en blanding av matjord, kokosfiber og sand. Unngå flis av furu og sedertre, fordi de aromatiske oljene kan skade slangen, og flis som ikke holder på fuktigheten.

Arten er en dyktig rømningskunstner. Bruk et terrarium med frontdører som kan låses. Slangen holdes alene. Rengjør med en gang hvis slangen har hatt avføring, og bytt bunnen helt hver 3.-4. måned.

TEMPERATUR

Terrariet skal ha en gradient. Det varme skjulet skal være 30-32 °C, den kjølige siden 22-27 °C og natten 21-26 °C. Temperaturen i terrariet må aldri overstige 35 °C. Er stua kjøligere enn 21 °C om natten, må det tilføres nattvarme fra en kilde uten synlig lys, f.eks. et keramisk varmelegeme, et varmepanel eller en dybdevarmelampe.

Den varme sonen etableres med en varmepære eller halogenpære over et skjul, slik at varmen kommer ovenfra som naturlig solskinn. Alternativt kan en varmematte, som alltid skal styres av en termostat, ligge under skjulet, men den skal ligge et par centimeter nede i bunnen eller legges under en stein, slik at slangen ikke får direkte kontakt. Mål temperaturen med digitale termometre med føler i det varme og det kjølige skjulet. Er det for kaldt eller for varmt, slutter slangen å spise.

Les mer: Varme og temperatur

LUFTFUKTIGHET OG VANN

Luftfuktigheten skal ligge på 60-80 % om dagen og gjerne stige til 80-100 % om natten. Korte svingninger er ufarlige. Fuktighet er viktig for slangens åndedrett og for et rent hudskifte.

En tykk, fuktholdende bunn på minst 10 cm holder best på fuktigheten. Sprut terrariet hver kveld og eventuelt igjen om morgenen, og hold et skjul fylt med fuktig sphagnum i den kjølige enden, som byttes ofte for å unngå mugg. En stor vannskål med friskt vann skal stå framme hele tiden, og vannet byttes hver 2.-3. dag, straks hvis det er skittent. Slangen drikker av skålen og legger seg i den. Bruk vanlig springvann som drikkevann, ikke destillert eller bløtgjort vann. Et hygrometer midt i terrariet og ett i det fuktige skjulet viser om fuktigheten holder.

Les mer: Luftfuktighet, sprøyting og ventilasjon

LYS OG UVB

Python regius er mest aktiv i skumringen og om natten, men skal ha en fast dag-natt-rytme. Ved artens ekvatoriale utbredelse passer 12 timer lys og 12 timer mørke, styrt av en tidsbryter. Nattlys, også rødt eller blått, er unødvendig.

Arten kan leve uten UVB, men et svakt UVB-rør anbefales som dagslys, fordi det gagner både trivsel og helse på lengre sikt; arten kan dessuten se ultrafiolett lys. Den hører til Ferguson-sone 2. Bruk et T5 HO-rør på 5-6 %, og sikt mot en UV-indeks på 2-3 på stedet som ligger nærmest røret. Med røret over et nett er avstanden til slangens rygg ca. 25-35 cm, uten nett ca. 35-45 cm; mål helst med en UV-måler. Sørg for skygge og skjul i resten av terrariet. Bytt røret hver 12. måned. Glass og plast foran røret stopper UVB.

Les mer: Lys og UVB

FÔRING

Python regius spiser hele, frosne og opptinte gnagere. Rotter og mus er standard, men variasjon i form av afrikanske bløte rotter, gerbiler, unge marsvin og kyllinger gir et mer allsidig kosthold. I naturen tar hanner flere fugler og hunner flere pattedyr. Levende bytte frarådes, fordi gnageren kan skade slangen. Vil slangen bare ta levende bytte, må fôringen overvåkes, og byttet tas ut hvis det ikke er spist etter 15-30 minutter. Bedøv aldri levende bytte.

Byttets vekt skal være 10-15 % av slangens vekt. Tin byttet langsomt i kjøleskap natten før, og varm det til omtrent 38 °C i en lukket pose i varmt vann like før fôring. Fôr i terrariet, ikke i en separat kasse, for flytting til en annen kasse stresser slangen og kan få den til å avvise maten. Unger og unge dyr i vekst fôres omtrent en gang i uken. Voksne fôres hver 2.-3. uke, f.eks. med en rotte på 100-150 g til en voksen hunn. Det er veiledende tall: intervallet tilpasses vekt og hold. En sunn slange er avrundet på sidene med en svak høyderygg; sees ryggsøylen tydelig, får den for lite, og er den helt rund, får den for mye. Vei slangen ukentlig.

Overfôring er et utbredt problem og gir fedme. Pauser er normale: voksne dyr i naturen spiser i gjennomsnitt omtrent 10 ganger i året, og særlig unge hunner på omtrent 1 kg og hanner i paringstiden kan hoppe over måltider i flere uker. Så lenge slangen ikke mister mer enn 10 % av vekten sin og ellers ser sunn ut, er det ufarlig. Fôrdyr fra oppdrett kan mangle D-vitamin, så pudre av og til byttet lett med et kombinert kalk- og vitamintilskudd, med D3, hvis det ikke brukes UVB.

Les mer: Fôrdyr: hold og avl Les mer: Kalk, vitaminer og tilskudd

ATFERD OG HÅNDTERING

Python regius er rolig og sjelden aggressiv. Truet ruller den seg til en kule. Ungdyr kan være defensive og snappe, men venner seg til håndtering. La en ny slange være i fred i to uker, eller til den spiser regelmessig, før den håndteres. Håndter deretter 1-2 ganger i uken og høyst en gang daglig.

Vask hendene først, slik at de ikke lukter av bytte, og rør lett ved slangens hode med en papprull, slik at den vet at det ikke er fôringstid. Løft den med to hender, en bak hodet og en under kroppen, og grip aldri tak i halen. Slangen vikler seg rundt armene som om de var grener; det er normalt. Hold hodet unna ansiktet og la den ikke sno seg rundt halsen. Vent 24-48 timer etter et måltid, fordi oppkast er farlig og kan være dødelig. Håndter den ikke når den er i hudskifte med melkeblå øyne. Ruller den seg til en kule under håndteringen, er den stresset og skal tilbake i terrariet.

Biter slangen, så ikke riv den løs, for tennene kan knekke. Tennene peker bakover, så før den lett inn mot deg i stedet for å trekke den bort, eller hell kaldt vann over hodet. Sårene er små prikker og vaskes med vann og såpe.

Avl

KJØNNSMODNING OG KJØNNSBESTEMMELSE

Kjønnet bestemmes best ved å føre inn en sonde ved kloakken, der hannen har en dypere lomme, og det skal utføres av en erfaren person eller dyrlege. Begge kjønn har tydelige sporer ved kloakken, rester av bakbein; hannens er som regel størst. Hunner er som voksne større enn hanner. Angivelsene for kjønnsmodning varierer: hanner etter 11-18 måneder og hunner etter 20-36 måneder, men vekten betyr mer enn alderen. Hunner bør veie minst 1.500 g før de pares, og hanner omtrent 800 g.

PARRING

Parringssesongen i naturen ligger fra midten av september til midten av november og faller sammen med den lille regntiden. Hunnen skal være i god kondisjon og ha lagt på seg før sesongen. En lett nedkjøling om natten, til omtrent 26 °C, mens dagen holdes på 32 °C ved varmeplassen, hjelper eggene i gang i hunnen. Hannen settes til hunnen i terrariet hennes i 1-2 dager om gangen omtrent annenhver uke, til hun har eggløsning. Hanner tar ofte pause fra å spise i paringstiden.

Avl bør bare vurderes med stor omtanke. Det er et stort tilbud av unger, og mange dyr blir ikke solgt.

EGGLEGGING OG KULL

Eggløsningen sees som en tydelig hevelse av den bakre tredelen av kroppen, som varer et par dager. Omtrent tre uker etter skifter hunnen hud, og eggene legges omtrent fire uker etter hudskiftet, i alt typisk 45-50 dager etter eggløsningen. Kullet er 3-11 store, lærartede egg, oftest omtrent 6, og eggene klistrer seg sammen. Hunnen ruller seg rundt kullet og ligger der uten å spise til eggene klekkes.

Ikke alle hunner legger egg hvert år, heller ikke etter parring. Hunnen skal ha rikelig med fôr før sesongen og et fuktig skjul å legge i.

INKUBASJON

Eggene fjernes forsiktig fra hunnen og flyttes til en rugemaskin uten å bli vendt. Inkubasjonen foregår ved 31-32 °C og 80-90 % luftfuktighet, og eggene klekkes etter 55-60 dager, oftest omtrent 58.

Ungene skjærer hull i skallen med en eggtann og kan bli i egget et døgn eller mer før de kommer helt ut. La dem gjøre det selv.

OPPDRETT AV UNGER

Nyklekte unger måler 25-43 cm og veier 65-105 g. De skifter hud i løpet av den første uken, og først deretter begynner de å spise. Hold dem enkeltvis i små, sikre bokser med skjul, fuktig skjul og vannskål ved 30-32 °C i det varme skjulet. Tilby en liten mus eller rotteunge hver uke, men først etter første hudskifte.

Unger er defensive, og noen nekter å spise i begynnelsen. Det kan hjelpe å tilby ulik størrelse og type bytte eller å presentere det i mørke. Vei dem jevnlig.

Helse og vanlige feil

Python regius er hardfør, men de fleste problemer skyldes feil varme, fuktighet eller fôring. De typiske feilene er:

- Matvegring ved for lave eller for høye temperaturer og for lav fuktighet. Sjekk først temperatur og fuktighet, og vei slangen ukentlig. Ukelange pauser er normale, særlig hos unge hunner og hanner i paringstiden.
- Overvekt ved for hyppig eller for stor fôring. Det er svært utbredt hos arten.
- Luftveisinfeksjoner med hvesende åndedrett, slim eller åpent gap. De skyldes ofte feil klima eller dårlig hygiene og krever dyrlege.
- Dårlig hudskifte med hudrester på øyne og halespiss når luften er for tørr. Et fuktig skjul og en vannskål hjelper.
- Oppkast hvis slangen håndteres for tett på et måltid eller blir kald. Det er en alvorlig belastning for dyret.
- Skjelvinger i hodet og dårlig koordinasjon ved spider-morfen, som skyldes en arvelig feil i det indre øret.

Slanger skjuler sykdom, så ukentlig veiing og notater om fôring, hudskifte og atferd er den beste tidlige varslingen. Kontakt en dyrlege med erfaring med krypdyr hvis slangen mister mer enn 10 % av vekten sin, hvis den har pustevansker, eller hvis den ikke spiser på flere måneder.

Spør alltid dine kloke bekjente

Veiledningen er et godt sted å begynne, men den kan ikke erstatte erfaring. Dyr er forskjellige, og mye av det viktigste lærer man av dem som har holdt arten i årevis. Snakk med en oppdretter, en erfaren holder eller en veterinær med kunnskap om krypdyr og amfibier før du skaffer deg dyret - og igjen hvis noe virker galt.